

Ett djärvt men pragmatiskt förslag

Genom Dublinförordningen fastställs vilken EU-medlemsstat som ska vara ansvarig för att pröva en ansökan om internationellt skydd. Flyktingkrisen 2015 visade tydligt att Dublinförordningen är i behov av en grundläggande reform för att möjliggöra ett strukturerat och värdigt mottagande av asylsökande i Europa och samtidigt göra det möjligt för medlemsstaterna att framgångsrikt kontrollera sina gränser. Eftersom bristerna i den nuvarande Dublinförordningen är av en grundläggande och strukturell natur kan problemen åtgärdas på ett lämpligt sätt bara genom en grundläggande och strukturell reform.

Europaparlamentet föreslår ett system som kommer att fungera i praktiken. För att åstadkomma detta måste vi se till att både medlemsstaterna och asylsökande uppmuntras att följa reglerna i Dublinsystemet. Medlemsstaterna, som alla har undertecknat Genèvekonventionen, kommer att behöva godta en rättvis fördelning av ansvaret för mottagningen av asylsökande i Europa. De asylsökande måste acceptera att de inte har ett fritt val när det gäller den medlemsstat som kommer att genomföra prövningen av deras asylansökningar.

Det system som föreslås av Europaparlamentet skulle fungera såväl i tider av normala migrationsflöden som i kristider. Det skulle också vara i stånd att hantera en kris vid någon av de gemensamma gränserna i unionen. Rådet kan besluta om denna förordning genom majoritetsomröstning, och deras fokus måste nu vara att hitta ett system som fungerar i praktiken, och inte bara ett som man kan enas om i rådet.

Huvudpunkterna i förslaget

En permanent och automatisk omplaceringsmekanism utan tröskelvärden

Sökande som har familj i eller anknytning till en viss medlemsstat, exempelvis efter en föregående bosättning eller studier i landet, ska omplaceras till denna medlemsstat. Sökande som saknar sådan anknytning till en viss medlemsstat ska omplaceras genom det korrigerande tilldelningssystemet. Omplaceringssystemet ersätter således det tidigare ”fall back”-kriteriet om medlemsstaten för första inresa. Systemet tillämpas alltid, inte bara i kristider och utan någon av de trösklar som föreslås av kommissionen.

Registrering av sökande direkt vid ankomsten och säkerhet

Europaparlamentets ståndpunkt innehåller starka incitament för registrering omedelbart vid ankomsten till EU, både för medlemsstaterna och för sökandena. Detta kommer att ge myndigheterna en mycket bättre kontroll över vem som befinner sig på vårt territorium. Enligt förslaget ska det också ske obligatoriska säkerhetskontroller av alla sökande mot relevanta nationella och europeiska databaser. Sökande som utgör en säkerhetsrisk kommer inte att överföras till andra länder.

Lämpliga förfaranden i medlemsstaten för första inresa

Den nuvarande Dublinförordningen lägger en orimlig börda på det första inreselandet. Förfarandena måste gå snabbt och säkerställa att sökande som ska omplaceras till andra medlemsstater överförs skyndsamt. Ett enkelt förfarande för familjeåterförening och andra verkliga anknytningar införs därför.

Stöd från EU-budgeten och EU:s asylbyrå

Europaparlamentet anser att mottagningskostnaderna för sökande under Dublinfasen av förfarandena bör belasta EU-budgeten för att inte på ett otillbörligt sätt belasta de medlemsstater som måste genomföra ett stort antal av dessa förfaranden.

Europaparlamentet anser också att ansvaret för att överföra sökande till följd av beslut enligt Dublinförordningen bör överföras till asylbyrån.

Beräkning av rättvist ansvar

Den rättvisa andelen för varje medlemsstat i omplaceringssystemet beräknas utifrån BNP och befolkning. Detta garanterar att större och rikare länder kommer att få en större andel än mindre och mindre välbärgade länder. Sökandena kommer att överföras genom det korrigerande tilldelningssystem till de medlemsstater som har fått minst antal sökande i förhållande till sin andel.

Funktionssättet för det kollektiva tilldelningssystemet

Sökande som inte har några verkliga anknytningar till en viss medlemsstat kommer att bli föremål för omplacering. En sökande som har registrerat sig i medlemsstaten för första inresa i unionen kommer att ges möjlighet att välja mellan de fyra medlemsstater som har mottagit det lägsta antalet sökande i förhållande till sin andel.

Eftersom dessa medlemsstater med ”det lägsta antalet” hela tiden kommer att förändras efterhand som sökande registreras i systemet kommer det inte att vara möjligt för sökande att veta vilka fyra medlemsstater som det kommer att gå att välja mellan när de beslutar att söka skydd i Europa. Systemet bör därför inte innebära en ”pullfaktor”, men den begränsade valmöjligheten ger sökandena viss bestämmanderätt i förfarandet och bör därmed minska risken för sekundära förflyttningar.

Sökande kommer också ha rätt att registrera sig som grupper på högst 30 personer. Att registrera sig som grupp ger inte sökandena rätt att söka skydd i ett visst land, som när det till exempel finns familjeband, men det ger sökande som har knutit täta band antingen innan de lämnat sitt hemland eller under resan en möjlighet att hålla ihop och överföras till samma medlemsstat. Detta bör också minska riskerna för sekundära förflyttningar.

Möjligheten att välja mellan de fyra medlemsstater som har det minsta antalet sökande i förhållande till sin andel samt möjligheten att omplaceras som en grupp gäller endast om sökandena registrerar sig i medlemsstaten för första inresa.

Att ge medlemsstaterna en chans att lyckas med det nya asylsystemet

Europaparlamentet föreslår en treårig övergångsperiod under vilken medlemsstater som historiskt sett har tagit emot många asylsökande kommer att fortsätta att axla ett större ansvar, och medlemsstater med en mer begränsad erfarenhet av att ta emot asylsökande kommer att börja med en lägre andel av ansvaret. Under dessa tre år kommer medlemsstaternas andelar automatiskt att röra sig i riktning mot deras rättvisa andel. Bistånd och övervakning från EU:s asylbyrå kommer att säkerställa att alla medlemsstater har kapacitet att klara ett praktiskt genomförande av ett rättvist gemensamt europeiskt asylsystem.

Att motverka sekundära förflyttningar

Det är viktigt att se till att sökande stannar kvar i den medlemsstat som ansvarar för att bedöma deras ansökan om internationellt skydd. För att uppnå detta mål har de kryphål som hittills möjliggjort en överflyttning av ansvaret mellan medlemsstaterna avlägsnats. Dublinförordningen kommer att göra det möjligt att snabbt fastställa ansvarig medlemsstat, och det kommer därefter i praktiken att bli omöjligt för sökanden att ändra denna. Den enda möjligheten för dem att få internationellt skydd inom EU kommer att bli att stanna kvar i den ansvariga medlemsstaten.

Ett filter för sökande med mycket små chanser att få skydd

För att ta reda på om en person som ansöker om internationellt skydd uppfyller kraven för att få skydd, vilket är det som skiljer dem från så kallade ekonomiska migranter, är det nödvändigt att bedöma deras ansökan på individuell basis. Detta är en komplex process som sker i den ansvariga medlemsstaten.

Det ligger dock inte i intresset för ett väl fungerande asylsystem att sökande med näst intill obefintliga chanser att få internationellt skydd omplaceras. Samtidigt skulle ett system som innebär alltför tunga bördor för medlemsstater vid EU:s yttre gränser inte fungera i praktiken. Ett finjusterat ”filter” för sökande som har mycket små chanser att få internationellt skydd ingår därför i förslaget.

Dessa sökande skulle inte omplaceras, utan deras ansökningar behandlas i medlemsstaten för första inresa, som skulle få ytterligare EU-stöd för att hantera dem. Systemet respekterar alltså rätten till ett rättvist asylförfarande för sökande och tryggar samtidigt ett ändamålsenligt asylsystem utan att skapa onödiga bördor för medlemsstaterna vid de yttre gränserna eller leda till onödiga omplaceringar.

Uppmuntra sökande att stanna kvar inom det officiella systemet

Genom ett radikalt förbättrat tillhandahållande av information, rättshjälp och stöd för personer som söker internationellt skydd, i kombination med effektivare förfaranden, kommer sökandena att uppmuntras att samarbeta med myndigheterna.

Skyddsåtgärder för barn

Europaparlamentet har lagt stor vikt vid att säkra ett starkt skydd för barn, både med åtföljande vuxen och ensamkommande. Bland de viktigaste bestämmelserna finns utvecklade regler för bedömning av barnets bästa, strikta krav på att utse förmyndare och tillhandahållande av information som är anpassad till barn. Inga överföringar av ensamkommande barn kommer att göras utan en bedömning av barnets bästa som utförs av en tvärdisciplinär grupp eller utan att det finns en förmyndare i den mottagande medlemsstaten.

Säkerställa samtliga medlemsstaters fullständiga deltagande

Europaparlamentet förutsätter att alla medlemsstater i EU respekterar demokratiskt beslutsfattande, även i de fall där de inte stöder slutresultatet. I syfte att se till att medlemsstaterna följer reglerna har tvångsåtgärder riktade mot medlemsstater som inte följer reglerna införts. Medlemsstater vid EU:s yttre gränser som vägrar att registrera sökande skulle drabbas av ett stopp i omplaceringen av sökande från deras territorium. Medlemsstater som vägrar att godta omplacering av sökande till deras territorium skulle drabbas av begränsningar av deras tillgång till EU-medel och skulle inte kunna använda EU-medel för återsändande av sökande som fått sina asylansökningar avslagna.